

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 423/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenská republika, zast. Regionálna veterinárna a potravinová správa Michalovce**, IČO 31 295 207, Sama Chalúпку 22, Michalovce, zastúpenej spoločnosťou PUCHALLA, SLÁVIK & partners s. r. o., Thurzova 7, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Dušan Slávik, LL.M., proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 338/2018 z 24. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 338/2018 z 24. júna 2020. Požaduje, aby bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa napokon náhrady trov právneho zastúpenia v sume 530,86 eur na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. V konaní vedenom Okresným súdom Rožňava (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 298/2013 sťažovateľka ako žalobkyňa uplatnila voči žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 18 865,19 eur s prísl. na tom skutkovom základe, že žalovaná v období od 1. októbra 2008 do 30. septembra 2012 užívala nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľky bez právneho dôvodu.

4. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 298/2013 z 21. augusta 2018 bola žaloba zamietnutá.

4.1. Podľa konštatovania okresného súdu kúpnu zmluvou z 2. novembra 2005 spísanou na Notárskom úrade JUDr. Márie Kožuškovej do notárskej zápisnice sp. zn. N 107/2005, Nz 51867/2005, NCR1s 51228/2005 sťažovateľka odpredala Ing. Vincentovi Bajusovi – Agrotechna (ďalej len „Ing. Bajus“) nehnuteľnosti ležiace v kat. úz. [REDAKOVANÉ] zapísané na [REDAKOVANÉ] za 5 513 500 Sk. Následne Ing. Bajus časť týchto nehnuteľností odpredal žalovanej do jej podielového spoluvlastníctva kúpnu zmluvou z 21. decembra 2005 spísanou do notárskej zápisnice sp. zn. N 154/2005, Nz 67590/2005, NCR1s 66756/2005.

4.2. Sťažovateľka sa žalobou podanou Okresnému súdu Michalovce proti žalovanej a ďalším kupujúcim domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou tých nehnuteľností, ktoré Ing. Bajus od nej získal kúpnu zmluvou z 2. novembra 2005. Okresný súd Michalovce v rámci konania vedeného pod sp. zn. 20 C 80/2009 ako predbežnú otázku riešil absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy z 2. novembra 2005. Konštatoval, že na základe neplatnej kúpnej zmluvy nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva. V prípade absolútne neplatnej zmluvy nenastávajú jej právne účinky a nedochádza k prevodu nehnuteľností, v dôsledku čoho žalovaná nemohla nadobudnúť vlastníctvo k nehnuteľnostiam podľa následne uzavretej kúpnej zmluvy s Ing. Bajusom ako predávajúcim z 21. decembra 2005, keďže tento vlastníkom prevádzaných nehnuteľností nebol vzhľadom na všeobecnú zásadu rímskeho práva, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má. Preto rozsudkom sp. zn. 20 C 80/2009 z 28. januára 2010 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 127/2010-179 zo 14. decembra 2011 určil, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy z 2. novembra 2005.

4.3. Okresný súd tiež zistil, že žalovaná a ďalší účastníci neplatnej kúpnej zmluvy na strane kupujúcich listom doručeným sťažovateľke 13. marca 2012 požiadať sťažovateľku o uzavretie nájomnej zmluvy na nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom neplatnej kúpnej zmluvy. Sťažovateľka listom z 26. marca 2012 oznámila, že návrhu na uzavretie nájomných zmlúv nemôže vyhovieť, keďže nehnuteľnosti tvoriace predmet neplatnej kúpnej zmluvy boli vyhlásené za prebytočný majetok štátu, ohľadom ktorého správca tohto majetku má ponukovú povinnosť, ako aj povinnosť vykonať ponukové konanie a prebytočný majetok štátu môže prenechať iba do dočasného nájmu. Ďalším listom sťažovateľky z 21. mája 2012 bolo žalovanej oznámené, že vypratanie nehnuteľností je pozastavené najmenej do doby získania stanoviska Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“) o dodatočnom súhlase s prevodom nehnuteľností. Po oznámení, že dodatočný súhlas s prevodom nehnuteľností nie je možný, žalovaná nehnuteľnosti vypratala a odovzdala ich sťažovateľke 2. októbra 2012.

4.4. Podľa názoru okresného súdu v konaní nebolo preukázané naplnenie skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia. Z neplatnej zmluvy žalovaná nezískala bezdôvodné obohatenie na úkor sťažovateľky, keďže nebola v právnom vzťahu s ňou. Žalovaná uzatvorila kúpnu zmluvu s Ing. Bajusom, a preto po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o určení vlastníckeho práva sťažovateľky k sporným nehnuteľnostiam v dôsledku absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy vzájomná reštitučná povinnosť v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka nastala medzi žalovanou a Ing. Bajusom. Žalovaná potom, ako od Ing. Bajusa dostala späť kúpnu cenu, do 3 dní od vrátenia kúpnej ceny (teda 2. októbra 2012) odovzdala nehnuteľnosti sťažovateľke, keďže v čase odovzdania

nehnuteľností už bolo právoplatným rozsudkom určené, že vlastníčkou nehnuteľností je sťažovateľka. Žalovaná do doručenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 127/2010 dňa 7. februára 2012 bola oprávnenou držiteľkou nehnuteľností, keďže uzavretím kúpnej zmluvy boli splnené podmienky oprávnenej držby podľa § 130 Občianskeho zákonníka. Dobromyseľnosť žalovanej je možné hodnotiť objektívne, keďže jej presvedčenie, že jej nehnuteľnosti patria, vyplývalo z toho, že ich nadobudla kúpnu zmluvou spísanou do notárskej zápisnice a v katastri nehnuteľností bola evidovaná ako spoluvlastníčka týchto nehnuteľností. Žiadne právne povinnosti pri uzatváraní kúpnej zmluvy neporušila.

4.5. Na základe uvedeného dospel okresný súd k záveru, že žalovaná do doručenia rozsudku krajského súdu 7. februára 2012 bola oprávnenou držiteľkou nehnuteľností a od 7. februára 2012 do 30. septembra 2012 ich užívala so súhlasom sťažovateľky.

5. Na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 338/2018-824 z 24. júna 2020 bol rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 298/2013-576 z 21. augusta 2018 potvrdený.

5.1. Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil so spôsobom právneho posúdenia nároku a právnymi závermi okresného súdu a v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) konštatuje vecnú správnosť tohto rozsudku, ako aj jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

5.2. Podľa názoru krajského súdu okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, čoho a na akom skutkovom základe sa sťažovateľka domáhala, aké bolo procesné stanovisko žalovanej k žalobe, výstižne vyseletoval podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty a vo vzťahu k rozhodujúcim sporným skutočnostiam podrobne ozrejmil, aké zistenia vyplynuli z toho-ktorého z vykonaných dôkazov. Zistené skutočnosti následne zrozumiteľne a v súlade so zásadami formálnej logiky premietol do rozhodujúcich skutkových nálezov a z nich právnymi úvahami zdôvodnil výber právnych noriem, ktoré aplikoval, ale tiež konkrétne následky, ktoré z nich za daného skutkového stavu vyvodil. Odôvodnenie rozsudku okresného súdu nemožno v žiadnom prípade považovať za nepreskúmateľné, arbitrárne či za úplne odchylné od veci samej alebo nelogické, ktoré by nedávalo stranám sporu konkrétnu a jednoznačnú odpoveď, akým spôsobom bol uplatnený nárok právne posúdený, na základe akých skutočností a dôkazov a akej právnej úvahy sa dospelo k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku.

5.3. Pre posúdenie opodstatnenosti nároku sťažovateľky bolo dôležité ustáliť, či na strane žalovanej došlo, resp. nedošlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, či teda ona je subjektom, ktorému bolo plnené bez právneho dôvodu alebo z právneho dôvodu, ktorý odpadol, či z neplatného právneho úkonu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Treba sa stotožniť so správnym právnym záverom okresného súdu, podľa ktorého na strane žalovanej nedošlo k vzniku bezdôvodného obohatenia žiadnym zo zákonom predpokladaných spôsobov podľa § 451 ods. 2 a § 457 Občianskeho zákonníka.

5.4. Dôvodnosť sťažovateľkou uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia na tom skutkovom základe, že žalovaná predmetné nehnuteľnosti v období od 1. októbra 2008 do 2. októbra 2012 užívala na základe neplatného právneho úkonu, resp. bez právneho dôvodu, okresný súd celkom opodstatnene posudzoval (aj) podľa § 457 v spojení s § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako prípadné plnenie z neplatného právneho úkonu i so zreteľom na tú

skutočnosť, že takej právnej kvalifikácie nároku sa sťažovateľka dovoľavala v podanej žalobe, a to aj napriek tomu, že nebola účastníčkou (zmluvnou stranou) žiadneho právneho úkonu uzatvoreného so žalovanou. V plnom súlade so zákonom a zásadami ustálenej právnej praxe okresný súd správne poukázal na to, že nárok na vrátenie plnenia z neplatnej zmluvy je zo zákona podmienený tým, že ide o vzájomnú reštitučnú povinnosť (vrátiť si plnenia), ktorú majú iba zmluvné strany (predávajúci a kupujúci), medzi ktorými ide o vzájomnosť práv a povinností, pričom žalovaná nemohla na úkor sťažovateľky získať, ale ani sťažovateľke vydať plnenie z neplatnej zmluvy, keďže nebola v žiadnom právnom vzťahu so sťažovateľkou.

5.5. Okresný súd uplatnený nárok správne právne kvalifikoval podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom krajský súd sa stotožňuje s jeho posúdením, podľa ktorého na strane žalovanej nedošlo k vzniku bezdôvodného obohatenia žiadnym zo zákonom predpokladaných spôsobov.

5.6. Krajský súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľky, podľa ktorého dobromyseľnosť žalovanej (za predpokladu jej vzniku a existencie) zanikla najneskôr 7. mája 2009, t. j. doručením žaloby v súdnom spore vedenom Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 20 C 80/2009. Takýto názor odporuje princípom právnej istoty a dôvery v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností, ako aj princípu všeobecnej spravodlivosti so zreteľom na zistené skutkové okolnosti daného prípadu. K posúdeniu otázky dobrej viery držiteľa nehnuteľností a v tej súvislosti otázky, či držba bola oprávnená alebo neoprávnená, krajský súd poukazuje na závery ustálenej právnej praxe (napr. V 5/1989), podľa ktorých oprávnený držiteľ má právo vec užívať v rovnakom rozsahu ako vlastník a z tohto užívania mu vo vzťahu k vlastníkovi nevznikajú žiadne povinnosti okrem povinnosti vydať vec vlastníkovi. Oprávnený držiteľ nie je povinný vydať vlastníkovi to, o čo sa užívaním jeho veci obohatil, a to ani podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení. Vzťahy medzi vlastníkom a držiteľom týkajúce sa vydania úžitkov veci treba posudzovať len podľa § 130 a nasl. Občianskeho zákonníka.

5.7. K argumentom sťažovateľky o nedobromyseľnosti žalovanej, resp. o zániku jej dobrej viery momentom doručenia žaloby v súdnom spore o určenie vlastníckeho práva, krajský súd konštatoval, že okresný súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a jeho rozsudok je v úplnom súlade s princípom právnej istoty a predvídateľnosti práva (súdnych rozhodnutí), ako jednej z najvyšších hodnôt materiálneho právneho štátu vzhľadom na to, že v iných sporoch (skutkovo a právne identických s touto vecou) už boli vydané právoplatné rozhodnutia, ktorými všeobecné súdy žaloby sťažovateľky o vydanie bezdôvodného obohatenia proti ďalším osobám, ktoré nadobudli nehnuteľnosti od Ing. Bajusa a užívali ich za obdobných podmienok ako žalovaná, ako nedôvodné zamietli. Krajský súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 145/2019-730 z 29. januára 2020, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 46/2018 zo 7. marca 2019 v spore vedenom proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný [REDAKOVANÉ]“) odmietnuté. V tomto uznesení najvyšší súd vyslovil názor, že žalovaný [REDAKOVANÉ] bol dobromyseľný v tom, že mu nehnuteľnosti skutočne patria, v dôsledku čoho možno uzavrieť, že držba bola od momentu jej vzniku oprávnená. Z toho vyplýva, že žalovanému [REDAKOVANÉ] ako oprávnenému držiteľovi patrili rovnaké práva ako vlastníkovi veci, čo znamená, že počas doby oprávnenej držby mu z užívania nehnuteľností vo vzťahu k sťažovateľke ako vlastníčke nevznikli žiadne povinnosti (s výnimkou povinnosti vec vydať, ktorá ale nie je predmetom sporu)

a sťažovateľka nemá proti žalovanému [REDAKOVANÉ] žiadny nárok na náhradu (kompenzáciu) za to, že tieto nehnuteľnosti nemohla užívať sama.

6. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Cdo 72/2021 z 28. februára 2023 doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľky podľa dátumovej pečiatky 30. marca 2023 bolo dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 338/2018 z 24. júna 2020 odmietnuté.

6.1. Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f), ako aj § 421 ods. 1 písm. a) CSP a požadovala, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP vymedzila tým, že rozsudok krajského súdu označila za nedostatočne odôvodnený a arbitrárny v otázke zániku dobromyseľnosti žalovanej, v nevysporiadaní sa s otázkou držby a užívania nehnuteľností žalovanou po doručení rozsudku krajského súdu, teda v období od 7. februára 2012 do 30. septembra 2012 a v nevykonaní dokazovania na krajskom súde. Krajský súd bez vysvetlenia nepovažoval za opodstatnenú tú časť žalovaného nároku, ktorá sa týkala vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 8. februára 2012 do 30. septembra 2012, hoci vychádzal z toho, že žalovaná bola oprávnenou držiteľkou nehnuteľností do 7. februára 2012. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľka v podstate vymedzila odklonom krajského súdu ako odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v otázke zániku oprávnenej (dobromyseľnej) držby nehnuteľností žalovanou reprezentovanej viacerými rozhodnutiami odvolacieho súdu (napr. sp. zn. 5 Cdo 30/2010, sp. zn. 5 Cdo 280/2007, sp. zn. II. ÚS 567/2015, sp. zn. 4 Cdo 283/2009, sp. zn. 6 Cdo 29/2017). Doručenie žaloby žalovanej 7. mája 2009 v spore vedenom Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 20 C 80/2009 považuje sťažovateľka za okolnosť svedčiacu o zániku oprávnenej držby žalovanej. Nesúhlasí s tým, že k zániku oprávnenej držby došlo až doručením rozsudku krajského súdu žalovanej 7. februára 2012.

6.2. Podľa názoru najvyššieho súdu v súvislosti s prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je podstatné, že prípadné nedostatky pri odôvodnení rozhodnutia treba odlišovať od prípadov nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesprávne právne posúdenie veci judikatúra odvolacieho súdu nepovažuje za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľka dôsledne nerozlišuje medzi nedostatočným odôvodnením rozhodnutia a podľa nej nesprávnym právnym posúdením veci. Spájaním (zmiešavaním) takej argumentácie sa zakladá spravidla nekonzistentnosť vymedzenia dovolacieho dôvodu, lebo polemika o správnosti právneho posúdenia spravidla podkopáva tvrdenia o závažných deficitoch (arbitrárnosti) rozhodnutia, keď v tomto prípade prezrádza práve existenciu právnych argumentov, s ktorými dovolateľ má právo nesúhlasiť.

6.3. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je porušením ústavou a dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, a to z viacerých aspektov dotýkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí. Z čiastkových analýz doterajšej judikatúry možno vyvodiť niektoré požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by sa mali pri odôvodnení rozhodnutia rešpektovať. Možno sem zaradiť požiadavky týkajúce sa zákazu vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti, presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosti odôvodniť odklon od existujúcej

judikatúry, povinnosti „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

6.4. Najvyšší súd v namietanej otázke oprávnenej držby nezistil opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľky o arbitrárnosti zásadne popierajúcej účel a význam inštitútu oprávnenej držby v rozsudku krajského súdu v spojení s potvrdeným rozsudkom okresného súdu. Sťažovateľka síce odmietla uzavrieť nájomnú zmluvu so žalovanou, avšak následne (21. mája 2012) pozastavila vypratanie nehnuteľností do doručenia stanoviska ministerstva financií o dodatočnom súhlase s prevodom nehnuteľností. Na tomto základe okresný súd uzavrel, že v období od 7. februára 2012 do 30. septembra 2012 žalovaná užívala nehnuteľnosti so súhlasom sťažovateľky, a preto nešlo o žiadnu formu bezdôvodného obohatenia. To dáva dostatočnú odpoveď aj na otázku oprávnenosti, resp. neoprávnenosti držby žalovanou. Správnosťou právneho posúdenia uvedenej otázky sa najvyšší súd vzhľadom na dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP nemal zaoberať.

6.5. Krajský súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky. Jeho úvahy a z nich vyvedené závery vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím okresného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a to aj v dôsledku odvolania sa na právnu argumentáciu použitú v identickej veci dovolacím a odvolacím súdom. Krajský súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by sťažovateľke znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

6.6. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že krajský súd nevykonal ňou navrhnuté dokazovanie, najvyšší súd uviedol, že z jej odvolania nevyplýva, že by právne relevantným spôsobom navrhla krajskému súdu vykonanie konkrétnych dôkazov a označila dôvody, pre ktoré také dokazovanie navrhuje. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd. V danom prípade sa krajský súd stotožnil so skutkovými závermi okresného súdu, a preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať či doplniť.

6.7. Pokiaľ sťažovateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP aj z právnych záverov, na ktorých krajský súd založil svoje rozhodnutie (najmä posúdenia otázky oprávnenej držby nehnuteľností a nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia), treba uviesť, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, podľa ktorého sa realizácia procesných oprávnení účastníkovi konania neznemožňuje právnym posúdením veci. Ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) nie je daný žiaden dôvod na odklon od takéhoto chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť strany sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Právne posúdenie môže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP. Skutočnosť, že sťažovateľka má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenu vada v zmysle § 420 písm. f) CSP.

6.8. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie sťažovateľky v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, a preto ho najvyšší súd podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

6.9. Podľa názoru najvyššieho súdu sporná otázka oprávnenej (dobromyseľnej) držby z pohľadu identických skutkových a právnych východísk bola vyriešená tak, že držiteľ bol považovaný za dobromyseľného aj po doručení žaloby o určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti

(rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 64/2018 z 25. februára 2021, ktorý obstál aj v rámci ústavnej kontroly pod sp. zn. III. ÚS 341/2022; uvedenému rozhodnutiu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu predchádzalo obdobné rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 145/2019 z 29. januára 2020 a následné uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 549/2020-24 z 28. októbra 2020).

6.10. Sťažovateľke sa nepodarilo preukázať, že by krajský súd ako odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Krajský súd rešpektoval dlhodobú konštantnú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu aj v otázke objektívneho hodnotenia, či je držiteľ v zmysle § 130 Občianskeho zákonníka dobromyseľný z hľadiska individuálnych a špecifických okolností prípadu pri rešpektovaní princípu spravodlivosti.

6.11. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie sťažovateľky opierajúce sa o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je neprípustné, ale i také, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Podľa názoru sťažovateľky v prípade, ak najvyšší súd odmietne dovolanie ako neprípustné, je lehota na podanie ústavnej sťažnosti zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu, ktorým je v danej veci rozsudok krajského súdu sp. zn. 11 Co 321/2016 z 24. júna 2020. Podmienkou je uplatnenie ústavnej sťažnosti na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

8. Rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej záviseli od posúdenia otázky, či žalovaná bola v období od 1. októbra 2008 do 30. septembra 2012 (teda v období, za ktoré si sťažovateľka uplatňovala voči žalovanej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia) dobromyseľnou držiteľkou dotknutých nehnuteľností a v kladnom prípade dokedy táto jej dobromyseľná držba trvala. Rozhodnutie vo veci samej teda záviselo od posúdenia dobromyseľnosti žalovanej v troch obdobiach, a to v období od 1. októbra 2008 do 7. mája 2009 (do momentu doručenia žaloby sťažovateľky o určenie vlastníckeho práva žalovanej), v období od 8. mája 2009 do 7. februára 2012 (počas súdneho konania o žalobe o určenie vlastníckeho práva do jeho právoplatného skončenia) a v období od 8. februára 2012 do 30. septembra 2012 (obdobie po právoplatnom skončení súdneho konania o žalobe o určenie vlastníckeho práva do vydania nehnuteľností žalovanou sťažovateľke).

8.1. Dobromyseľnosť držby žalovanej v období od 1. októbra 2008 do 7. mája 2009:

8.1.1. Najvyšší súd v obdobnej veci sp. zn. 4 Cdo 145/2019 v uznesení z 29. januára 2020 týkajúcej sa žaloby sťažovateľky proti žalovanému ██████ uviedol, že žalovanému ██████ svedčí od momentu uzatvorenia kúpnej zmluvy postavenie dobromyseľného držiteľa, keďže kúpna zmluva bola uzatvorená vo forme notárskej zápisnice, na jej základe bol povolený vklad do katastra nehnuteľností v prospech žalovaného ██████, ktorý zaplatil dohodnutú kúpnu cenu a bol pozitívne presvedčený, že mu dotknuté nehnuteľnosti patria a že nekoná bezprávne.

8.2. Dobromyseľnosť držby žalovanej v období od 8. mája 2009 do 7. februára 2012:

8.2.1. Medzi stranami sporu bolo sporné najmä posúdenie dobromyseľnosti žalovanej v období od 8. mája 2009 do 30. septembra 2012. V priebehu konania sťažovateľka argumentovala, že najneskôr doručení žaloby o určenie vlastníckeho práva (7. mája 2009) dobromyseľnosť žalovanej zanikla. Okresný súd sa s touto námietkou nijako nevysporiadal a nedal na ňu žiadnu jasnú, zrozumiteľnú a presvedčivú odpoveď. Naproti tomu krajský súd sa s touto argumentáciou sťažovateľky nestotožnil a uviedol, že takýto názor odporuje princípom právnej istoty a dôvery v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností, ako aj všeobecnej spravodlivosti. V súvislosti s otázkou zániku dobromyseľnosti držby momentom doručenia žaloby o určenie vlastníckeho práva krajský súd poukázal aj na už uvedené uznesenie najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDACTED].

8.2.2. Najvyšší súd vo veci proti žalovanému [REDACTED] uviedol, že k strate dobromyseľnosti dochádza najneskôr nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o určení vlastníckeho práva, avšak podľa povahy konkrétnej veci môže dobromyseľnosť držby zaniknúť už samotným doručení žaloby o určenie vlastníckeho práva, pričom ďalšie trvanie oprávnenej držby žalovaným [REDACTED] aj po doručení žaloby o určenie vlastníckeho práva sa odvíja od možnosti vyriešenia kolízie práv a právom chránených záujmov vo vlastníckych vzťahoch medzi skorším vlastníkom a ďalším nadobúdateľom. Najvyšší súd zdôraznil potrebu zachovania princípu všeobecnej spravodlivosti, podľa ktorého v prípade kolízie dvoch právom chránených hodnôt (vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a práva nadobúdateľa nehnuteľností na základe jeho dobrej viery) má vyššie riziko nie byť nedbalý vlastník, a nie nadobúdateľ v dobrej viere. Práve táto argumentácia viedla najvyšší súd k záveru, že ani samotné doručenie žaloby o určenie vlastníckeho práva nebolo spôsobilé privodiť zánik dobrej viery žalovaného [REDACTED] v tom, že mu dotknuté nehnuteľnosti patria. Mohol totiž očakávať, že všeobecné súdy rozhodnú v jeho prospech.

8.2.3. Uznesenie najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDACTED] bolo prvým rozhodnutím vo všetkých konaniach vedených sťažovateľkou proti užívateľom jej dotknutých pozemkov, ktorí ich nadobudli na základe kúpnych zmlúv z 2. novembra 2005 (Ing. Bajus) a 21. decembra 2005 (žalovaný [REDACTED] a žalovaná). V predmetnom rozhodnutí bola prvýkrát daná odpoveď na otázku zániku dobromyseľnosti držby v dôsledku doručenia žaloby o určenie vlastníckeho práva. Z pohľadu sťažovateľky išlo preto o prekvapivé rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý sám doplnil argumenty relevantné pre rozhodnutie vo veci samej absentujúce v rozhodnutiach všeobecných súdov nižšieho stupňa. Dovtedy sa ani jeden zo všeobecných súdov prvej inštancie alebo odvolacích súdov touto otázkou (napriek argumentácii sťažovateľky) nezaoberal.

8.2.4. Keďže uznesenie najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDACTED] bolo vydané až po skončení konania vedeného okresným súdom vo veci proti žalovanej a po podaní odvolania sťažovateľkou, mohla táto na uvedenú argumentáciu najvyššieho súdu reagovať až v odvolacom konaní.

8.2.5. Žalovaná doručila uznesenie najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDACTED] okresnému súdu podaním z 3. marca 2020. Sťažovateľka sa podaním z 23. apríla 2020 vyjadrila k záverom najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDACTED] čo sa týka otázky zániku dobromyseľnosti držby žalovanej v dôsledku doručenia žaloby o určenie vlastníckeho práva, a namietala, že závery najvyššieho súdu uvedené vo veci proti žalovanému [REDACTED] v danom prípade neobstoja, keďže

žalovaná sa v písomných vyjadreniach nikdy k otázke zániku dobromyseľnosti držby v dôsledku doručenia žaloby o určenie vlastníckeho práva nevyjadřila, v konaní nikdy netvrdila, že po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva sa spoliehala na to, že jej v rámci konania o žalobe bude priznaná ochrana nadobúdateľky v dobrej viere a že sa ochrany práv nadobúdateľky v dobrej viere nedomáhala ani v samotnom konaní o žalobe o určenie vlastníckeho práva vedenej Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 8 C 20/2009.

8.2.6. Pre účely spochybnenia záverov najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ] sťažovateľka tiež namietala, že v čase konania o žalobe proti žalovanému [REDAKOVANÉ] judikatúra preferovala ochranu skutočného vlastníka podľa zásady „*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*“ a že k prelomeniu ochrany skutočného vlastníka došlo až po právoplatnosti rozhodnutia o žalobe proti žalovanému [REDAKOVANÉ] rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 71/2011 z 27. februára 2013 vydaného až rok po právoplatnosti rozhodnutia o žalobe voči žalovanému [REDAKOVANÉ]

8.2.7. Namietala tiež, že rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. decembra 2017, na ktoré najvyšší súd vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ] poukazoval, boli vydané viac ako štyri roky, resp. päť a pol roka po právoplatnosti rozhodnutia vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ]. Zdôraznila tiež, že dobromyseľnosť žalovanej preukázateľne zanikla dorúčením žaloby o určenie vlastníckeho práva, keďže v žalobe boli jednoznačne a zrozumiteľne uvedené namietané dôvody neplatnosti kúpnej zmluvy z 2. novembra 2005 (nedostatok súhlasu ministerstva financií, uzatvorenie kúpnej zmluvy v mene správcu majetku, a nie v mene sťažovateľky, absencia podstatných náležitostí zmluvy atď.), a teda žaloba bola objektívne spôsobilá vyvolať (a aj vyvolala) pochybnosti žalovanej o tom, že jej dotknuté nehnuteľnosti patria. Odvolala sa na podanie Ing. Bajusa z 2. novembra 2009, ktorý požiadal ministerstvo financií o dodatočný súhlas s kúpnu zmluvou z 2. novembra 2005, pričom tento súhlas nebol udelený. Zo zápisnice o pojednávaní z 24. marca 2014 vo veci vedenej Okresným súdom Trebišov pod sp. zn. 9 C 218/2013, a to z výpovede Ing. Bajusa vyplývalo, že mal do dotknutých nehnuteľností spolu so žalovanou investovať, a to až do roku 2009, keď prišiel problém riešený Okresným súdom Michalovce. Poukázala aj na svoje podanie z 20. februára 2019, z ktorého jednoznačne vyplýva, že stavebné úpravy na dotknutých nehnuteľnostiach vykonávala len do roku 2009. Na pojednávaní konanom 1. marca 2019 vo veci Okresného súdu Trebišov sp. zn. 9 C 218/2013 žalovaný [REDAKOVANÉ] uviedol, že už v roku 2009 boli prvé náznaky toho, že niečo nie je v poriadku okolo kúpnej zmluvy.

8.2.8. Krajský súd sa s uvedenými argumentmi sťažovateľky žiadnym spôsobom nevysporiadal a nedal na ne žiadnu jasnú, zrozumiteľnú a presvedčivú odpoveď, ktorá by argumentáciu vyvracala alebo aspoň spochybňovala.

8.2.9. Závery najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ] neobstoja ani v súčasnej dobe, a to s prihliadnutím na rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VOdbdo 2/2020 z 27. apríla 2021. Týmto rozhodnutím bola zjednotená rozdielna rozhodovacia prax pri posudzovaní možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa a možnosť prelomenia zásady „*nemo plus iuris...*“.

8.2.10. Rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. decembra 2017, na ktoré najvyšší súd vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ]

poukazuje, predstavujú odklon od predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu, ktorý nebol uskutočnený spôsobom predpokladaným zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Navyše, závery vyslovené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 nepreberá automaticky ani ústavný súd, ale ani odborná právnická verejnosť. Ide preto o osamotenú výnimku, ktorá nenašla odozvu v neskoršej judikatúre najvyššieho súdu, ale ani v doktrínálnej rovine.

8.2.11. Vo vzťahu k otázke kolízie vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nadobúdateľa poukazuje veľký senát najvyššieho súdu na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 510/2016 z 19. januára 2020, v ktorom už ústavný súd nedáva do pomeru ústavné hodnoty (ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochranu dobromyseľnosti nadobúdateľa), a to preto, že „dobrú vieru“ nie je možné považovať za základné právo garantované ústavou.

8.2.12. Princíp ochrany dobrej viery je jedným zo základných princípov slovenského právneho poriadku, avšak vo všeobecnosti neexistuje súkromnoprávny predpis, ktorý by výslovne chránil dobrú vieru nadobúdateľa, a preto princíp dobromyseľnosti nemá povahu ústavnoprávne chránenej pozície. Ochrana dobromyseľnosti preto nie je základným právom a nemožno ju ako základné právo vyvodiť ani z princípu právneho štátu. Uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa pred ochranou vlastníka nie je možné odvodiť ani z čl. 1 ods. 1 ústavy.

8.2.13. S poukazom na uvedené v prípade stretu práva vlastníka nehnuteľností a nadobúdateľa v dobrej viere nedochádza ku kolízii dvoch základných práv tak, ako to nesprávne posúdil a uviedol najvyšší súd v rozhodnutí vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ]. Z ústavnoprávneho hľadiska má (aj s poukazom na súčasnú judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu) prednosť vlastnícke právo sťažovateľky, ktoré je garantované ústavou, nie teda právo žalovanej, ako to rozhodol najvyšší súd vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ].

8.2.14. Dobrá viera nadobúdateľa má právny význam len vtedy, ak to uvádza zákon (vydržanie, nadobudnutie veci z dedičstva a pod.). V danej veci sú vo vzťahu k dobrej viere relevantné ustanovenia § 130, § 458 ods. 2 a § 459 Občianskeho zákonníka. Znamená to, že žalovaná je povinná vydať predmet bezdôvodného obohatenia, no nemá povinnosť vydať úžitky z predmetu bezdôvodného obohatenia.

8.2.15. S poukazom na uvedené skutočnosti je podľa názoru sťažovateľky zrejmé, že priznanie postavenia dobromyseľnej držiteľky žalovanej aj po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva z dôvodov, na ktorých založil najvyšší súd svoje rozhodnutie vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ] a z ktorých vychádzal krajský súd, je v rozpore nielen so skoršou judikatúrou najvyšších súdnych autorít, podľa ktorej dobromyseľnosť držiteľa zaniká okamihom, ako sa tento dozvie o skutočnostiach, ktoré sú objektívne spôsobilé vyvolať u neho pochybnosti o tom, že mu vec patrí, ale je v rozpore aj so súčasnou judikatúrou najvyššieho súdu a ústavného súdu.

8.3. Dobromyseľnosť držby žalovanej v období od 8. februára 2012 do 30. septembra 2012:

8.3.1. Okresný súd dospel k záveru, že v uvedenom období užívala žalovaná dotknuté nehnuteľnosti so súhlasom sťažovateľky udeleným jej podaním z 21. mája 2012, ktorým bolo žalovanej oznámené

pozastavenie vypratania nehnuteľností. Z tohto dôvodu bola žaloba sťažovateľky aj za toto obdobie zamietnutá.

8.3.2. V podanom odvolaní sťažovateľka nesúhlasila s názorom okresného súdu. Podanie z 21. mája 2012 samo osebe nebolo spôsobilé založiť dobromyseľnosť žalovanej. Dotknuté nehnuteľnosti (pozemky) sa spravujú osobitným režimom zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov. Tento právny predpis jednoznačne upravuje spôsob, akým je možné nakladať s týmto majetkom. Žalovaná mohla dotknuté nehnuteľnosti užívať len na základe písomnej nájomnej zmluvy, pričom bezodplatné prenechanie majetku sťažovateľky tretím osobám nie je možné. Existencia takejto nájomnej zmluvy nebola preukázaná, a preto žalovanej nemohlo byť priznané právo dobromyseľnej držiteľky. Podaním z 18. júla 2012 Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky oznámilo, že dodatočný súhlas ministerstva financií k prevodu majetku štátu nie je možný. Ak by sa teda krajský súd chcel stotožniť s rozsudkom okresného súdu, potom súhlas s užívaním majetku sťažovateľky by bol daný len za obdobie od 21. mája 2012 do 18. júla 2012, čo znamená, že minimálne v období od 7. februára 2012 do 21. mája 2012 a od 18. júla 2012 do 30. septembra 2012 žalovaná užívala nehnuteľnosti sťažovateľky ako nedobromyseľná držiteľka bez akéhokoľvek právneho titulu. S prihliadnutím na túto skutočnosť bola preto žaloba sťažovateľky dôvodná minimálne v období od 7. februára 2012 do 21. mája 2012 a od 18. júla 2012 do 30. septembra 2012.

8.3.3. Krajský súd sa s uvedenou argumentáciou žiadnym spôsobom nevysporiadal a nedal na ňu žiadnu odpoveď, hoci išlo o otázku relevantnú pre rozhodnutie vo veci samej.

8.3.4. Postavenie dobromyseľnej držiteľky nebolo možné žalovanej priznať ani s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ], na ktoré krajský súd poukázal, keďže týmto uznesením najvyšší súd priznal žalovanému [REDAKOVANÉ] postavenie dobromyseľného držiteľa do momentu právoplatnosti rozhodnutia o žalobe o určenie vlastníckeho práva. Najvyšší súd žiadnym spôsobom nereagoval na argumentáciu sťažovateľky a nedal žiadnu odpoveď na otázku, prečo jej nepriznal nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie po právoplatnom skončení súdneho konania vo veci proti žalovanému [REDAKOVANÉ].

9. Rozsudok krajského súdu teda neobsahuje ani len zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie za obdobie od 8. februára 2012 do 30. septembra 2012.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku krajského súdu treba považovať vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru za návrh, ktorý je podaný oneskorene, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka evidentne vychádzala z toho, že ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie ústavnej sťažnosti zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu. To platí, pokiaľ je ústavná sťažnosť uplatnená na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým

bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté – napr. uznesenie č. k. IV. ÚS 481/2011-19 z 10. novembra 2011.

12. Sťažovateľka dospela k názoru, podľa ktorého [keďže najvyšší súd jej dovolanie uznesením sp. zn. 9 Cdo 72/2021 z 28. februára 2023 odmietol, jednak s poukazom na neprípustnosť dovolania podľa § 447 písm. c) CSP vo vzťahu k tvrdenej prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ale tiež s poukazom na neprípustnosť dovolania a na to, že dovolací dôvod nie je vymedzený zákonným spôsobom podľa § 447 písm. c) a f) CSP vo vzťahu k tvrdenej prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] ústavnú sťažnosť je potrebné podať nie voči dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu, ale voči odvolaciemu rozsudku krajského súdu.

13. Uvedené úvahy sťažovateľky sú neakceptovateľné. Interpretácia § 124 zákona o ústavnom súde, ktorú predostiera sťažovateľka, v zmysle ktorej sa domáha zachovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, je mylná.

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15. Zákon proti rozhodnutiu odvolacieho súdu pripúšťa dovolanie pre vady zmätočnosti [§420 písm. a) až f) CSP], pre riešenie právnej otázky [§ 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP], pri peňažnom plnení, tzv. majetkový cenzus [§ 422 ods. 1 písm. a) až c) CSP]. Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

14. Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Prípustnosť dovolania môžeme charakterizovať ako vymedzenie podmienok, po splnení ktorých je dovolanie vecne prejednatelné. Prípustnosť dovolania nepredstavuje len prípustný predmet dovolania, ktorý má na mysli § 447 písm. c), ale i splnenie ostatných objektívnych a subjektívnych podmienok prípustnosti. Prípustný predmet dovolania je podmnožinou množiny „objektívnych podmienok prípustnosti dovolania“, ktorá je zase podmnožinou množiny „podmienky prípustnosti dovolania“. Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že pod dikciou „smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému nie je dovolanie prípustné“ v zmysle § 447 písm. c) CSP má zákonodarca na mysli prípustnosť predmetu, t. j. prípustnosť podľa § 420 – § 423 (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 2 vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022, str. 1628, 1629, 1630).

15. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

16. Posledná veta ustanovenia § 124 zákona o ústavnom súde vychádza z rozhodnutia ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika a Soffer v. Česká republika, (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) a z rozsudku z 8. novembra 2007 vo veci Soffer v. Česká republika, (sťažnosť č. 31419/04). Z rozhodnutí vyplýva, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní (jeho odmietnutia) lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 933).

17. Nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach a princípu právnej istoty. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich uplatniť (v zákonnej lehote § 124 zákona o ústavnom súde) v ústavnej sťažnosti (porovnaj aj sp. zn. IV. ÚS 404/2022 zo 6. septembra 2022, obdobne IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

18. Zo známej judikatúry je zrejmé, že uvedené obmedzenie práva na prístup k súdu pri podaní ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu ESLP akceptuje len v prípadoch, ak je dôvodom ochrana princípu právnej istoty ako jednej zo základných hodnôt právneho štátu. V zmysle tohto princípu nie je prijateľné, ak by v tej istej veci mohli popri sebe existovať dve odlišné rozhodnutia ústavného a najvyššieho súdu. Práve a len v takom prípade môže ústavný súd odmietnuť meritórne prerokovanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodu, že v ústavnej sťažnosti nie je napadnuté aj rozhodnutie súdu dovolacieho. Dovolací súd pritom z pohľadu ESLP rozhoduje v tej istej veci (meritórne) vtedy, ak sa neobmedzí len na prieskum podmienok prípustnosti dovolania, ale preskúma existenciu dovolacích dôvodov. Aplikácia judikatúry ESLP a nateraz poslednej vety § 124 je možná len vtedy, ak bol mimoriadny opravný prostriedok (najmä dovolanie) odmietnutý ako procesne neprípustný. Začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti tak nemožno predĺžiť v prípade meritórneho prejednania mimoriadneho opravného prostriedku, lebo ochranu sťažovateľovi poskytol všeobecný súd, spravidla najvyšší súd (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 936, 937).

19. Možno konštatovať, že podstata námietok sťažovateľky uplatnených v ústavnej sťažnosti voči rozsudku krajského súdu je zhodná s námietkami, ktoré voči rozsudku krajského súdu uplatnila v podanom dovolaní. V oboch prípadoch totiž zdôrazňuje jednak závažné nedostatky v odôvodnení rozsudku krajského súdu, ako aj nesprávne právne závery, ku ktorým sa vo veci samej dospelo.

20. Hoci sťažovateľka priamo nepolemizuje s dovolacími závermi najvyššieho súdu (keďže ústavná sťažnosť je smerovaná proti rozsudku krajského súdu), v skutočnosti jej argumentácia vo vzťahu k rozsudku krajského súdu je vlastne vo svojej podstate popieraním správnosti záverov najvyššieho súdu, a to tak čo sa týka prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f), ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

21. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že podľa označenej ustálenej judikatúry je lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú vo vzťahu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu len v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. O také rozhodnutie však vo veci sťažovateľky nešlo, keď zo strany najvyššieho súdu došlo k meritórному preskúmaniu dovolania sťažovateľky. Na základe toho nebola zachovaná dvojmesačná lehota (§ 124 zákona o ústavnom súde) na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu (pozri dôvody uvedené v bodoch 14 až 20 tohto uznesenia). Preto bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu